

POPINOT: Seulement le Vodeouse, je vous assure.
MARCHAND: Parfaitement, Monsieur. Deux-et-six pour chaque bibelot – exactement cinq roberts.
POPINOT: Bon jour, Monsieur.
MARCHAND: Bon jour, Monsieur¹.

Ось так просто.
Переконайтеся, що прізвище «Вудгауз» зазначене на кожному титулі.

П. Г. В.

¹ У КНИЖКОВОМУ ВІДДІЛІ

ПОПІНО: Доброго дня, мсьє книготорговцю.
ПРОДАВЕЦЬ: Доброго дня, мсьє. Яка чудова сьогодні погода, правда ж?
ПОПІНО: Надзвичайно. У вас є «Неперевершений Дживс» і «Провадь далі, Дживсе!» метра Вудгауза?
ПРОДАВЕЦЬ: Та звісно ж.
ПОПІНО: Прошу дати мені обидві.
ПРОДАВЕЦЬ: Так, звичайно, дідько забирай! А також перо, чорнило і тітку садівника?
ПОПІНО: Це мене не обходить. Я хочу тільки книжки Вудгауза.
ПРОДАВЕЦЬ: І жодних сорочок, краваток чи тоніка для волосся?
ПОПІНО: Тільки книжки Вудгауза, запевняю вас.
ПРОДАВЕЦЬ: Чудово, мсьє. Два (шилінги) і шість (пенсів) за примірничок – рівно п'ять шилінгів.
ПОПІНО: На все добре, мсьє.
ПРОДАВЕЦЬ: На все добре, мсьє.

1. Дживс і наближення страшного суду

Був ранок того дня, коли я мусив відчалити до своєї тітоньки Агати у Вулем-Черсі в Геррефордширі, аби зупинитися в неї аж на три тижні; і визнаю, вже за сніданком мені було дуже важко на серці. Ми, Вустери, – люди залізного гарту, але тієї миті за мою безстрашную зовнішністю таївся безіменний страх.

– Дживсе, – сказав я, – цього ранку я вже не той веселун, яким був раніше.

– Справді, сер?

– Так, Дживсе. Зовсім не той. Зовсім не той веселун, яким я був раніше.

– Прикро це чути, сер.

Він зняв покришку з ароматних яєць і бекону, і я понуро нанизав шматочок на виделку.

– Чому, – запитую я себе, Дживсе, – чому це тітонька Агата запросила мене до свого замиського гніздечка?

– Не можу цього знати, сер.

– Аж ніяк не з любові до мене.

– Так, сер.

– Давно відомо, що я для неї – наче колька в боці. Не знаю, як так стається, але щоразу, коли наші стежки, так би мовити, перетинаються, то лиш питанням часу залишається, коли я вступлю якусь страшенну дурість і їй доведеться ганятися за мною із сокирою. І в результаті вона вважає мене нікчемним хробаком. Правду я кажу, Дживсе?

– Все так, сер.

– А тепер вона категорично наполягла на тому, щоб я скасував усі свої попередні домовленості та помчав у Вулем-Черсі. Мабуть, вона має якийсь зловісний замір, про який нам нічого не відомо. Тож чи я винен, Дживсе, що в мене мов тягар на серці?

- Ні, сер. Даруйте мені, сер. Здається, я почув дзвінок у вхідні двері.

Він випурхнув, а я ще раз мляво колупнув виделкою яйця з беконом.

- Телеграма, сер, - мовив Дживс, знову поставши в мене перед очима.

- Розгорни її, Дживсе, і прочитай. Від кого вона?

- Вона не підписана, сер.

- Ти хочеш сказати, що в кінці немає імені?

- Саме це я й намагався довести до вашого відома, сер.

- Погляньмо на неї.

Я уважно роздивився аркуш. Це було якесь дивне послання. Дуже дивне. Інакше й не скажеш. І мовилося в ньому ось що:

Пам'ятай коли приїдеш сюди вкрай необхідно зустрітися цілковитими незнайомцями

Ми, Вустери, не надто бистрі на розум, особливо під час сніданку; і я відчув поміж бровами тупий біль.

- Що це означає, Дживсе?

- Не можу сказати, сер.

- Тут написано «приїдеш сюди». Куди це «сюди»?

- Ви ж помітили, що це послання було відправлене з Вулем-Черсі, сер.

- Так, ти цілком правий. З Вулем, як ти вельми слушно зауважив, Черсі. Це вже нам про щось говорить, Дживсе.

- Про що, сер?

- Не знаю. Воно ж не може бути від моєї тітоньки Агати, як ти гадаєш?

- Навряд, сер.

- Так, ти знову маєш слушність. Тоді ми можемо сказати лише те, що якась невідома особа, яка мешкає у Вулем-Черсі, вважає, що мені вкрай необхідно зустрітися з цілковитими незнайомцями. Але якого милого я мав би зустрічатися з цілковитими незнайомцями, Дживсе?

- Не можу сказати, сер.

- Однак, з іншого боку, чом би й ні?

- Саме так, сер.

- Тож виходить, що все це - таємниця, розкрити яку зможе тільки час. Поживемо - побачимо, Дживсе.

- Саме цей вислів хотів ужити і я, сер.

Я прибився до Вулем-Черсі близько четвертої і застав тітоньку Агату в її лігві за написанням листів. І, наскільки я її знаю, це мали бути дошкульні листи, з прикрими приписками. Побачивши мене, вона не виявила страх якої радості.

- А, ось і ти, Берті.

- Так, ось і я.

- У тебе кіптява на носі.

Я пошурував носа хустинкою.

- Я рада, що ти приїхав так рано. Хочу перекинутися з тобою слівцем, перш ніж ти зустрінешся з містером Філмером.

- З ким?

- З містером Філмером, членом кабінету міністрів. Він тут гостює. Гадаю, навіть ти, певно, чув про містера Філмера?

- О, звісно, - відказав я, хоча насправді цей хлопака був мені зовсім не відомий. Клопочучись то тим, то іншим, я не страх як добре знаю представників політичного бомонду.

- Я дуже хочу, щоб ти справив гарне враження на містера Філмера.

- Так точно!

- Не говори так недбало, наче ти гадаєш, що неодмінно справиш гарне враження на нього. Містер Філмер - поважний чоловік зі шляхетною вдачею й високими цілями, а ти - просто пустопорожній і легковажний нікчема, супроти якого він, найімовірніше, матиме упередження.

Звісно, це прикрі слова від кровної родички, та вони цілком відповідають її вдачі.

- Тож поки ти тут, постарайся не виступати в ролі пустопорожнього і легковажного нікчеми. По-перше, на час своїх відвідин ти кинеш палити.

- О, послухай!

– Містер Філмер – президент «Антитютюнової ліги». І ти не питимеш алкогольних напоїв.

– Ох, трясця!

– І будеш таким люб'язним, що не згадуватимеш у розмові нічого, що стосувалося би барів, більярдних і походеньок з актрисами.

Я наважився поставити важливе процедурне запитання.

– Так, але чому я маю справляти враження на цього – на містера Філмера?

– Бо, – відказала моя прадавня родичка, пильно дивлячись на мене, – я цього дуже хочу.

Мабуть, не особливо дотепна відповідь, як ото бувають, але її було досить, аби показати мені, що на цьому все, і я, з болем у серці, почалапав геть.

Я спрямував свої стопи у сад, і хай грім мене поб'є, якщо перший же, кого я узрів, не був малий Бінго Літтл.

Ми з Бінго Літтлом були друзями мало не з пелюшок. Народившись у тому самому містечку з різницею в кілька днів, ми разом пройшли через дитячий садок, Ітон та Оксфорд і, доживши до зрілішого віку, з насолодою відбули в давньому метрополісі повно-повнісінько першокласних гулянок у товаристві одне одного. Я відчував, що коли є у світі хоч одна людина, яка могла б полегшити мені жахливі муки від цих клятих відвідин, то це малий Бінго Літтл.

Але те, як він тут опинився, було для мене незбагненним. Розумієте, нещодавно чолові'яга одружився з відомою письменницею Роузі М. Бенкс; і востаннє, коли я його бачив, він саме збирався супроводжувати її в лекційному турі Америкою. Я добре пам'ятаю, як Бінго, зовсім не криючись, лаявся, бо через цю поїздку йому довелося б пропустити перегони в Ескоті.

Однак, як це не дивно, він був тут. І, прагнучи побачити дружнє обличчя, я зарепетував, як репортер:

– Бінго!

Він обернувся, і, їй-богу, його обличчя зовсім не було дружнім. Воно було, як то кажуть, спотворене гримасою. Він замахав на мене руками, наче регулювальник.

– Шшш! – шикнув він. – Ти хочеш мене занастити?

– Га?

– Хіба ти не отримав моєї телеграми?

– А це була *твоя* телеграма?

– Звісно, моя.

– То чому ти її не підписав?

– Та ж я підписав.

– Ні. Я не міг докумекати, про що там узагалі йшлося.

– Ну, ти ж отримав мого листа.

– Якого листа?

– Мого листа.

– Я не отримував ніякого листа.

– То я, певно, забув його надіслати. У ньому йшлося, що я тут даю приватні уроки твоєму кузенові Томасу і що вкрай важливо, аби ти, під час зустрічі зі мною, вдавав, що ми ніскілечки не знайомі.

– Але чому?

– Бо якщо твоя тітонька запідозрить, що я – твій другяка, вона, звісно ж, вижене мене звідси втришя.

– Чому?

Бінго підняв брови.

– Чому? Подумай сам, Берті. Якби ти був твоєю тітонькою і знав, що ти за один, чи дозволив би хлопаці, котрий, як з'ясувалося, є твоїм найкращим приятелем, навчати твого сина?

Од цих слів у моїй старій довбешці трохи запаморочилося, та врешті до мене дійшло, що він має на увазі, і, мушу визнати, у сказаному ним була таки чималенька частка суворої правди. Однак він так і не пояснив, у чому суть, чи, так би мовити, сіль цієї таємничої справи.

– Я гадав, ти в Америці, – сказав я.

– Та ні.

– Чому ні?

– Не питай, чому ні. Ні, та й годі.

– А чому ти взявся вчителювати?

– Не питай чому. В мене є на те свої причини. І я хочу втовкмачити у твою довбешку, пробившись крізь шар бетону, Берті:

ніхто не має бачити, що ми з тобою на дружній нозі. Позавчора твого паскудного кузена зловили в кущах за курінням, і це добряче похитнуло моє становище, бо твоя тітонька сказала, що цього б не трапилося, якби я належно за ним наглядав. Якщо ж, після цього, вона ще й з'ясує, що я – твій другяка, ніщо не врятує мене від вигнання. А для мене залишитися тут – це питання життя або смерті.

– Чому?

– Не питай чому.

І тут йому, мабуть, здалося, що хтось іде, бо він раптом із неймовірною прудкістю заскочив у лавровий кущ. А я поплівся геть, аби порадитися з Дживсом щодо цих дивних подій.

– Дживсе, – сказав я, увійшовши до спальні, де він розпаковував мої речі, – ти пам'ятаєш ту телеграму?

– Так, сер.

– Вона була від містера Літтла. Він тут, навчає мого юного кузена Томаса.

– Справді, сер?

– Мені це невтямки. Він видавався мені вільним птахом, коли ти розумієш, про що я. Та чи міг би чолов'яга, який є вільним птахом, просто так прибитися до дому, де засіла моя тітонька Агата?

– Це здається дивним, сер.

– Ба більше, чи хтось добровільно й просто заради власної втіхи навчав би мого кузена Томаса, що має славу паливоди і диявола в людській подобі?

– Це геть малоімовірно, сер.

– Тут якась незбагненна таємниця, Дживсе.

– Саме так, сер.

– І найжахливіше у цьому всьому те, що Бінго, схоже, вважає, буцім для того, аби зберегти своє місце, він має поводитися зі мною, наче з якимось геть пропащим прокаженим. І тим самим відбирає в мене єдиний шанс на те, щоби більш-менш стерпно провести час у цій обителі скорботи. Бо уявляєш, Дживсе, моя тітонька каже, що, поки я тут, мушу забути про цигарки.

– Справді, сер?

– І про випивку теж.

– Чого б це, сер?

– Бо вона хоче, щоб я – з якоїсь невідомої й таємничої причини, яку вона не збирається розголошувати, – вразив чолов'ягу на прізвище Філмер.

– Дуже прикро, сер. Однак багато лікарів, наскільки я знаю, обстоюють таке утримання, вважаючи його одним із секретів здоров'я. Вони кажуть, що це покращує кровообіг і вберігає артерії від передчасного затвердіння¹.

– О, справді? Що ж, наступного разу, коли їх побачиш, можеш сказати їм, що вони дурні віслюки.

– Дуже добре, сер.

Тож так розпочалося те, що, озираючись на досить багатий подіями життєвий шлях, я можу з упевненістю назвати найхиמרнішими відвідинами з усіх. Через смертельні муки без ковтка життєдайного коктейлю перед вечерею, болісну необхідність щоразу, як мені хотілося спокійно викурити цигарку, лягати на підлогу у своїй спальні й пускати дим у комин, постійні незручності від зустрічей з тітонькою Агатою в найнесподіваніших закапелках, жажливе нервово напруження через вимушене приятелювання з вельмишановним А. Б. Філмером уже невдовзі я просто не знаходив собі місця.

Я щодня грав у гольф із вельмишановним, і лише закусуючи Вустерівську губу і стискаючи кулаки, аж кісточки біліли від натуги, мені вдавалося це витримати. Вельмишановний розбавляв найжахливішу з колісь бачених мною гру в гольф потоком розмови, що, як мені здавалося, постійно виходила з берегів. І я вже почав було відчувати невимовний жаль до себе, аж одного вечора, коли я понуро натягав на себе фрак, перевдягаючись до вечері, до мене просочився малий Бінго і відволік від моїх власних турбот.

Бо коли приятель потрапляє в халепу, ми, Вустери, вже не думаємо про себе; а те, що бідолашний другяка Бінго вскочив

¹ Ідеться про атеросклероз.